

Haal meer uit kinderen door minder te sturen

Tekst Ineke Westbroek

Spelen is leren, maar hoe breng je dat als onderbouwleerkracht in de praktijk? De cursus Opbrengstgericht spelen in de onderbouw leert leerkrachten om uit de juffenrol te treden en op een speelse en fantasierijke manier te werken aan de leerdoelen.

'Ze maken er een zootje van', dacht Saskia eerst. Ze wilde haar groep leren sorteren van klein naar groot, via een spel met speelgoed-dinosaurussen van verschillende grootte. Toch zat er logica in de vermeende chaos. De kinderen sorteerden niet op grootte, maar op staartlengte. 'Een eyeopener', zegt Saskia tijdens de laatste bijeenkomst van de cursus

Opbrengstgericht Spelen. 'Als je het letterlijke doel loslaat, leren kinderen via een omweg wat ze moeten leren.' Leren loslaten is cruciaal in de cursus Opbrengstgericht Spelen, die ingaat op het spanningsveld tussen opbrengstgericht werken en spelend leren. In drie bijeenkomsten krijgen leerkrachten van groep 1 en 2

manieren aangereikt om een evenwicht te vinden tussen spelend leren en de regeldruk rond doelgericht plannen. Kennis en vaardigheden rondom spel en spelend leren worden verdiept. Aan de hand van rollenspelen, oefenopdrachten en filmpjes die cursisten maken van een speelleersituatie in hun eigen groep, leren zij leerdoelen bereiken door hun sturende rol los te laten en als een kind mee te spelen. Uitgangspunt bij dit alles is dat je doelen flexibel moet plannen, want de ontwikkeling van kleuters is niet precies voorspelbaar.

Brieven aan een kabouter

'Het gaat om het aansluiten op de ontwikkelingsfasen van kinderen', legt cursusleider Annelies van Oudheusden van de CED-Groep uit. 'Met het pushen van leerdoelen bereik je niet wat je wilt.'

Dat ondervonden cursisten toen zij in een rollenspel wilden uitproberen hoe je kinderen kan leren tellen via een spel waaraan je als 'kind' deelneemt. De sprongen van een speelgoedkikkertje over een denkbeeldige sloot werden geteld. Na vijf minuten sloeg het spel dood. Pas toen de cursusdocent voorstelde een brug over de 'sloot' te bouwen, ontstonden nieuwe ideeën voor leerdoelen, zoals meten.

Annelies: 'Door je eigen doel los te laten en te kijken waar je uitkomt, bereik je leerdoelen die je misschien niet voor dat moment had gepland, maar die net zo belangrijk zijn. Door het initiatief aan de kinderen over te laten, kunnen ze nieuwe elementen toevoegen.' Dat merkte ook onderbouwleerkracht Julia bij haar groep tijdens een spel met een

De hier afgebeelde leerkrachten en leerlingen komen niet in dit artikel voor.

brievenbus, waarin kinderen brieven aan een kabouter stopten. De bedoeling was om spelenderwijs begrippen aan te leren die met de herfst te maken hebben. 'De kinderen lieten de kabouter een ziek dier meebrengen dat naar de dokter moest. Ze maakten een dokterswachtkamer vol zieke knuffels, die op hun beurt wachtten volgens een zelfbedacht systeem met volgnummertjes. Cijfers en sorteren kwamen zo uitgebreid aan bod. Als kind meespelen helpt je out of the box denken. Je krijgt ideeën waar je anders niet op zou komen. Bijvoorbeeld buitenspelen als het regent, waardoor kinderen ontdekken wat er met materialen gebeurt die in een plas worden gegooid: drijven, zinken, van vorm veranderen.'

Hoeken aan elkaar koppelen

Dit hou ik erin, dacht Julia, toen ze voor een praktijkopdracht de bouwhoek, de huishoek en de poppenhoek aan elkaar koppelde. 'Piraten' vormden het verbindende thema en zij speelde met de kinderen mee. Kinderen die

'Als je het letterlijke doel loslaat, leren kinderen via een omweg wat ze moeten leren'

een beetje waren uitgekeken op de hoeken, gingen weer enthousiast spelen. 'Die waren wat verder in hun ontwikkeling en konden nu hun ei kwijt. Zij namen het voortouw door andere kinderen te helpen met het vinden van cijfers. Ik ga in de bouwvergadering voorstellen om op deze manier te blijven werken met de hoeken.'

Annelies wordt blij als ze dit over soort ervaringen hoort. 'De eerste stap op weg naar een andere rol is gezet. Ik merk dat cursisten bestaande patronen een beetje leren loslaten en inzien dat kinderen zich daardoor verder ontwikkelen.'

Opbrengstgericht Spelen in de onderbouw is gevalideerd door Registerleraar.nl, het beroepsregister voor leraren in het po, vo, mbo en s(v). De volgende cursus start 8 maart 2017 in Utrecht. Aanmelden: www.cedgroep.nl/ogwspelen

Meer weten?
Suze van de Pol
svandepol@cedgroep.nl